

PRIŠIEL ČAS

František Dancák

František Dancák

Prišiel čas...

2023

Autor:

PaedDr. František Dancák

Prišiel čas...

Velkopôstne zamyslenia

Jazyková korektúra

Mgr. Annamária Vlkovičová

Prvé elektronické vydanie

Vydal: FILOKALIA

ISBN 978-80-8233-217-2

Obsah

Namiesto úvodu	5
Kometované texty	7
Syropôstna nedeľa	12
Prvá pôstna nedeľa	22
Druhá pôstna nedeľa	30
Tretia pôstna nedeľa	39
Štvrtá pôstna nedeľa	47
Piatna pôstna nedeľa	55
Kvetná nedeľa	62
Zoznam použitej literatúry	75

Namiesto úvodu

Kmúdremu mužovi prišiel raz muž a ponúkal mu svoj tovar. Vyťahoval množstvo vecí, ktoré mal na predaj. Keď to mudrc videl, povedal: „Ako ryba zahynie, keď je na suchu, tak aj ty zomrieš, keď sa necháš ovládať vecami tohto sveta. Ryba pre svoj život potrebuje vodu, ty potrebuješ samotu.“ Keď to kupec počul, zdesene sa ho opýtal: „A to mám nechať obchodovanie a vstúpiť do kláštora?“ Mudrc mu odpovedal: „Vôbec nie. Obchod si pokojne ponechaj, ale vojsi do seba.“

To je aj náš cieľ. Vstúpiť do seba, obrátiť sa! Máme na to pôstny čas... Ak tento cieľ zoberieme vážne, potom bude pre nás 40-dňový pôst znamenať nielen naše chcené odriekanie, ale aj skutočné pochopenie toho, že bez sebazaprenia nejestvuje víťazstvo nad hriechom. Lebo celý náš život na zemi je veľkým obdobím pôstu, v ktorom nejde len o odriekanie, ale aj o prijatie života so všetkými nedostatkami a ťažkosťami, ktoré od nás vyžaduje naša situácia či naše zdravie a možnosti. V tomto ohľade sa Cirkvou definovaný pôstny čas pred Paschou sa môže stať perfektnou školou na zvládnutie rozličných situácií života v nedostatku, ale s presným zameraním na cieľ, ktorým je Boh. Ak bude pre nás tento cieľ dominantný, potom je to vlastne radosť z nachádzania Boha, ktorý z lásky prijal na seba ľudské utrpenie.

„...Prišiel čas duchovných kvetov. Obnovme svoje duše a prinášajme plody čnosti, lebo Ženích, Kristus, je už blízko, aby víťazov ozdobil vencami. Prebudme sa teda, aby nás našiel pripravených a mohol nás ozdobiť korunou večnej slávy“ (kondák 5. pôstnej nedele).

*Pod krest tvoj stanu,
Spasitelu moj milyj,
i molu tebe,
podaj že meňi
za hrichi žal' ščiryj.*

Komentované texty

Syropôstna nedeľa	(Mt 6, 14): <i>A keď sa postíte, nebudte zamračení ako pokrytci...</i>
Pondelok	(Lk 21, 36): <i>Preto bdejte celý čas la modlite sa...</i>
Utorok	(Mt 6, 5): <i>Nebudte ako pokrytci...</i>
Streda	(Mk 11, 25): <i>Odpustite, ak máte niečo proti niekomu</i>
Štvrtok	(Mt 7, 7): <i>Proste a dostanete!</i>
Piatok	(Jn 15, 2): <i>On každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva...</i>
Sobota	(Mk 2, 23 – 24): <i>V istú sobotu kráčal cez obilné pole. Jeho učeníci cestou začali trhať klasy. Farizeji mu povedali: „Pozri, prečo robia v sobotu, čo neslobodno?“</i>
Prvá pôstna nedeľa	(Jn 1, 43): <i>Pod' za mnou!</i>
Pondelok	(Mt 18, 10): <i>Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z tých maličkých</i>
Utorok	(Mt 4, 25): <i>A šli za ním veľké zástupy...</i>
Streda	(Mt 5, 25): <i>Pokonaj sa včas so svojím protivníkom, kým si s ním na ceste...</i>
Štvrtok	(Mt 5, 30): <i>...je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby malo ísť celé tvoje telo do pekla</i>

Piatok	(Mt 5, 37): ...vaša reč nech je „áno – áno“, „nie – nie“. Čo je navyše, pochádza od zlého“
Sobota	(Mk 1, 40): Tu prišiel k nemu istý malomocný a na kolenách ho prosil: „Ak chceš, môžeš ma očistiť“
Druhá pôstna nedela	(Mk 2, 1 – 2): O niekoľko dní znova vošiel do Kafarnauma. Ľudia sa dopyčuli, že je v dome, a zišlo sa ich toľko, že už nebolo miesta ani pred dvermi. A on im hlásal slovo
Pondelok	(Mt 5, 48): Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec
Utorok	(Mt 10, 38): Kto neberie svoj kríž a nenasleduje ma, nie je ma hodný
Streda	(Mt 7, 1): Nesúďte, aby ste neboli súdení
Štvrtok	(Mt 7, 24): A tak každý, kto počúva tieto moje slová a uskutočňuje ich, podobá sa múdremu mužovi..
Piatok	(Mt 6, 33): Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť...
Sobota	(Mk 2, 17): Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov

Tretia pôstna nedeľa	(Mk 8, 34): <i>Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma...</i>
Pondelok	(Mt 13, 17): <i>Mnohí proroci a spravodliví túžili vidieť, čo vidíte vy, ale nevideli, a počuť, čo vy počúvate, ale nepočuli</i>
Utorok	(Mt 20, 15): <i>Či na mňa zazeráš preto, že som dobrý?</i>
Streda	(Mt 9, 18): <i>Pred chvíľkou mi zomrela dcéra...</i>
Štvrtok	(Mt 25, 19): <i>Po dlhom čase sa pán tých sluhov vrátil a začal s nimi účtovať</i>
Piatok	(Mt 25, 13): <i>Preto bdejte, lebo nevíete ani dňa, ani hodiny</i>
Sobota	(Mk 7, 36): <i>A prikázal im, aby o tom nikomu nehovorili</i>
Štvrtá pôstna nedeľa	(Mk 9, 29): <i>Tento druh nemožno vyhnať ničím, iba modlitbou</i>
Pondelok	(Lk 6, 36): <i>Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!</i>
Utorok	(Lk 6, 27): <i>Milujte svojich nepriateľov...</i>
Streda	(Lk 7, 46): <i>Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy...</i>
Štvrtok	(Lk 13, 2): <i>Myslíte si, že títo Galilejčania boli väčší hriešnici ako ostatní Galilejčania, keď tak trpeli?</i>
Piatok	(Lk 12, 45): <i>Môj pán volajako nejde...“</i>
Sobota	(Mk 8, 27): <i>Za koho ma pokladajú ľudia?</i>

Piata pôstna nedeľa	(Mk 10, 33 – 34): <i>Hľa, vystupujeme do Jeruzalema a Syn človeka bude vydaný veľkňazom a zákonníkom. Odsúdia ho na smrť a vydajú pohanom, vysmejú ho, oplujú, zbičujú a zabijú...</i>
Pondelok	(Lk 11, 39): <i>Vy, farizeji, čistíte čašu a misu zvonka, ale vaše vnútro je plné lúpeže a neprávosti</i>
Utorok	(Mk 8, 33): <i>„Syn človeka musí mnoho trpieť...“ Peter si ho vzal nabok a začal mu dohovárať</i>
Streda	(Lk 12, 19): <i>Duša, máš veľké zásoby na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, pi a veselo hodu!</i>
Štvrtok	(Lk 18, 24): <i>Ako ťažko vchádzajú do Božieho kráľovstva tí, čo majú majetky!</i>
Piatok	(Mt 4, 1; 10 – 11): <i>Potom Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal... Ježiš povedal: „Odíď satan...“ Tu ho diabol opustil a prišli anjeli a poslúhovali mu</i>
Sobota – Vzkriesenie Lazára	(Jn 11, 4): <i>Táto choroba nie je na smrť, ale na Božiu slávu, aby ňou bol oslávený Boží Syn</i>
Kvetná nedeľa	(Jn 12, 13): <i>Nabrali palmových ratolestí, vyšli mu v ústrety a volali: „Hosanna!“</i>
Veľký pondelok	(Mt 26, 11): <i>Chudobných máte vždy medzi sebou...</i>
Veľký utorok	(Mt 25, 42): <i>Lebo som bol hladný, a nedali ste mi jesť...</i>

- Velká streda (Mt 24, 9): *Potom vás vydajú na mučenie, budú vás zabíjať, a všetky národy vás budú nenávidieť pre moje meno*
- Velký štvrtok (Mt 26, 26; 28): *Veźmite a jedzte: toto je moje telo...toto je moja krv...*
- Velký piatok (večiereň) (Mt 27, 26): *Ježiša však dal zbičovať a vydal ho, aby ho ukrižovali*
 (Mt 27, 33): *Tak prišli na miesto, ktoré sa volá Golgota, čo znamená Lebka*
 (Mt 27, 50): *Ježiš však znova zvolal mocným hlasom a vydýchol dušu*
- Velká sobota (Mt 28, 1): *Keď sa pominula sobota, na úsvite prvého dňa v týždni prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob*

Syropôstna nedeľa (Mt 6, 14 – 21)

„A keď sa postíte,
nebuďte zamračení ako pokrytci“ (Mt 6, 14).

Istá veľmi pekná kniha má takýto romantický názov:
„Boh prehovorí dnes večer.“

Ide o nesprávny názov, odráža totiž jeden všeobecne rozšírený omyl. Boh neprehovorí v jeden večer. On sa nám prihovára po celý čas. Prihovára sa nám odjakživa vo svojom jazyku, v tom strohom a jednoduchom jazyku nášho všedného života. My ho nepočujeme, pretože by sme chceli, aby hovoril naším jazykom, rečou šťastia podľa našich predstáv.

Zajtrajším dňom začíname veľký, svätý pôst. Je to čas pokánia a obrátenia. V našom živote je to vždy dôležitý čas. Boh sa nám zvlášť v tomto čase prihovára ústami svojej Cirkvi, aby sme sa prebudili a obnovili svoje duše. „Prišiel čas duchovných kvetov. Obnovme svoje duše... Prebudme sa...“, spievame v kondáku 5. pôstnej nedele.

Prišiel čas! Kresťania ho v každej dobe dávno pred nami využívali na obnovu svojho duchovného života. Pre nás je tak vždy novou príležitosťou, aby sme našli čas na sebazapieranie, obety a dobré skutky. Tie majú byť plodom vnútornej zbožnosti, nemajú byť pokrytectvom alebo zneužitím pre nesväté ciele. Ak to pochopíme, potom to bude hľadanie cesty k sebadisciplíne, k úcte k Bohu a láske k blížnemu.

Francúzsky vedec Auguste Piccard, ktorý zostrojil *batiskof* (hlbkovú ponorku), s ktorou skúmal dovtedy nepoznané morské dno, povedal: „Je užitočné, ak také niečo robíme občas aj my, vo vzťahu k nám samým.“

Pôst, ktorý začíname, je tiež takýmto „hlbkovým skúmaním“ seba samého, aby sme spoznali, akí sme a akí

podľa Božieho plánu máme byť. Dnešný človek cíti potrebu uniknúť zo sveta zhonu a stresov, no už zabudol skúmať svoje vlastné srdce, usmerňovať vôľu a nachádzať pravý zmysel života. Preto Tomáš Kempenský poučuje: „Hľadaj vhodný čas zaoberať sa sebou a veľa premýšľaj o Božích dobrodeniach“ (*O nasledovaní Krista* I. 20, 1).

Istý profesor, ktorý skončil svoju prednášku, položil študentom pravidelnú otázku: „Sú nejaké otázky?“ Jeden študent sa ozval: „Pán profesor, aký zmysel má život?“

Niektorí študenti odchádzali, niektorí sa zasmiali, že zasa ktosi otravuje hlúposťami. Profesor sa však pozrel na študenta, a keďže videl, že to myslí vážne, povedal:

„Pozri sa! Už od detstva nosím malé oválne zrkadielko, ktoré som našiel vo vojne ako malé dieťa. Začal som sa s ním hrať. Mal som veľkú radosť, že sa mi podarilo zamieriť slnečný lúč do najtmavšieho kúta, kam slnko nikdy nezažiarilo, do hlbokých dier a skrýš. Ten kúsok zrkadla som si nechal. Keď som vyrástol, pochopil som, že to nebola len hra, ale tajomstvo toho, čo môžem v živote urobiť.“ A pokračoval: „Aj ja som iba úlomok zrkadla. S tým kúskom môžem poslať svetlo, pravdu, pochopenie, dobro, nehu do temných kútov ľudského srdca, a tak niečo v niekom zmeniť. Možno tovidia aj iní a budú to robiť tiež. V tom je zmysel života.“

Zajtra vstúpime do svätého obdobia pôstu. Snažme sa aj my niečo so sebou urobiť. Nesnažme sa zmeniť svet. Zmeňme seba samého. „Svet sa stane lepším, ak začneme s Božou milosťou meniť to, čo v našom živote nie je v poriadku“ (Benedikt XVI., 21. februára 2010). Vnášajme svetlo ako zrkadlo tam, kde je tma. Vnášajme svetlo, pravdu, pochopenie, dobro, nehu do ľudských srdc. Pomáhajme, slúžme si navzájom.

Tento svätý čas je práve na to, aby sme sa v uvedenom obnovili a napravili, dostali sa bližšie k Bohu. Ak to

pochopte, potom to bude najlepšie prežitý pôst, po ktorom by sme očistení a obnovení mohli dospieť k sláveniu veľkého tajomstva vzkriesenia nášho Pána.

Pondelok (Lk 21, 8 – 9; 25 – 27; 33 – 36)¹

*„Preto bdejte celý čas
a modlite sa...“* (Lk 21, 36).

V starovekej Homérovej básni Odysea sa hovorí o jednom ostrove v mori, kde námorníkov neodolateľne vábili krásne spevy Sirén. Keď však prišli bližšie k ostrovu, narazili na skaly a stroskotali. To ich priviedlo do záhuby. Odyseus bol pred Sirénami varovaný. Preto dal námorníkom zaliať uši voskom a sám sa nechal pevne pripútať k stožiaru, aby bezpečne prešiel okolo ostrova.

V tom je veľké poučenie. Niektoré hriechy môžu byť ako lákavé spevy Sirén a volať človeka do záhuby. Treba sa preto pýtať, akú pieseň spieva tá Siréna nám. Možno pieseň o hlúpych stránkach internetu, alebo o tom, že je tu niečo nestrážené, čo by sme mohli vziať... Takýchto piesní neodolateľných sirén je dosť aj v tomto svätom čase... *„Preto bdejte celý čas a modlite sa...“* vyzýva Pán, *„aby sme mohli prijať veniec nesmrteľnej slávy“* (kondák 2. pôstnej

¹ Niektoré dni v pôstnom období (pondelok až piatok) nemajú liturgické čítania. Sú to aliturgické dni, alebo sa v tento deň slúži Liturgia vopred posvätených darov, pri ktorej nie sú čítania z evanjelia. Rozpis čítaní na liturgie sv. Jána Zlatoústeho podľa časopisu *Slovo* 2010, č. 3 – 7 (rubrika *Na každý deň*).

Na stredu a piatky Veľkého pôstu, v prípade, že sa neslúži Liturgia vopredposvätených darov, sú podľa *Liturgického poriadku na cirkevný rok 2009/10*, s. 186.